

Nr 73.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 65 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 15 februari 1952, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1952/53, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 200 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag äro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Förra årets riksdag lämnade Kungl. Maj:t fullmakt, avseende innevarande budgetår, att, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av ett belopp av 200 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

I skrivelse den 25 januari 1952 har *arbetsmarknadsstyrelsen* behandlat frågan om sysselsättningsberedskapen under budgetåret 1952/53 och därvid anmält, att arbetet med upprättande av förslag till investeringsreserv för budgetåret 1952/53 pågår inom styrelsen, huvudsakligen i form av en revidering och komplettering av till Kungl. Maj:t ingivet förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår. Arbetsmarknadsstyrelsen har förutsatt, att ny allmän beredskapsstat icke kommer att upprättas för budgetåret 1952/53, då enligt styrelsens mening, i nuvarande arbetsmarknadsläge tillräcklig beredskap mot arbetslöshet under nästa budgetår, vad gäller tillgången på statsmedel, kan tillgodoses genom en finansfullmakt av det slag, som under innevarande budgetår står till Kungl. Maj:ts förfogande.

I fråga om arbetet med uppgörande av förslag till investeringsreserv för nästa budgetår har styrelsen — under framhållande att de å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen till följd av de inträffade kostnadsstegringarna icke äro tillräckliga för att genomföra samma investeringsvolym, som då avsetts — bl. a. anfört följande.

I huvudsak har det verkställda arbetet begränsats till en revidering och komplettering av investeringsreserven för innevarande budgetår med hänsyn till de förändringar, som under året skett beträffande företag, som ingingo i den tidigare investeringsreserven. Sålunda avses företag, som överförts till

det ordinarie arbetsprogrammet eller av annan anledning avgått ur reserven, att ersättas med nya företag, då så ansetts lämpligt med hänsyn till planeringsmöjligheterna, företagens angelägenhet och å riksstat eller allmän beredskapsstat upptagna anslag. I den mån de avgångna företagen varit avsedda att finansieras med anslag till kollektiva investeringsändamål, torde de inom respektive anslags ram kunna ersättas med nya företag utan riksdagens särskilda godkännande. Då arbetsmarknadsstyrelsen utgått från, att ny allmän beredskapsstat för nästa budgetår icke kommer att upprättas, avser styrelsen med undantag för ett fåtal speciella fall icke att tillföra förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1952/53 sådana företag, för vilka särskilda till företagen knutna anslag äro erforderliga.

Förutsättningarna för att inom berörda finansfullmakts ram disponera de å den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1950/51 upptagna anslagen har styrelsen vidare angivit vara *dels* att det å beredskapsstaten upptagna allmänna anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. må anlitas för utvidgning av arbeten, till vilka särskilda anslag anvisats å riksstat eller å allmän beredskapsstat, *dels ock* att från investeringsreserven för budgetåret 1950/51 överförda företag, vilka avsetts att finansieras genom ett anslag, som är gemensamt för ett antal särskilt angivna företag, få inom anslagets ram utföras för den högre kostnad, som kan ha förorsakats av prisstegringar eller nödvändiga ändringar av planerna. Med hänsyn till att de kostnader för företagen i investeringsreserven, som lagts till grund för beräkning av anslagen å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, beräknats senast år 1950 och kostnaderna därefter i regel stigit avsevärt, har styrelsen i fråga om företagens finansiering utgått från att dylika ökade kostnader därjämte få bestridas i vissa fall av anslaget å beredskapsstaten till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Styrelsen har i detta sammanhang åberopat, att i propositionen nr 87 till 1951 års riksdag gjorda uttalanden i de angivna finansieringsfrågorna icke för- anlett någon riksdagens erinran.

Beträffande förtidsplaneringen av företag ingående i investeringsreserven har arbetsmarknadsstyrelsen i sin förenämnda skrivelse redovisat en under våren 1951 gjord undersökning i hithörande frågor och därvid framhållit följande.

Vid detta tillfälle voro, enligt av respektive myndigheter lämnade uppgifter, ca 30 % av företagen i investeringsreserven så planlagda att de kunde igångsättas efter kort varsel, vad beträffar byggnads- och anläggningsarbeten under den förutsättningen att arbetsmaskiner, material och arbetsledning jämte specialarbetare kunde erhållas i erforderlig omfattning och utan större tidsutdräkt. Ytterligare ca 30 % av företagen bedömdes så planlagda att de kunde igångsättas efter upp till sex månaders förberedelser, medan återstoden bedömdes kräva längre tid. Av upplysningar, som arbetsmarknadsstyrelsen nyligen under hand erhållit, beträffande de ur sysselsättningssynpunkt viktigaste verksamhetsområdena, synes framgå, att den del av investeringsreserven, som kan igångsättas med kort varsel, sedan nämnda tidpunkt ytterligare minskat. De nuvarande planeringsresurserna äro i hög grad ianspråktagna för planläggning av ordinarie byggnads- och anläggningsverksamhet, varför någon mera betydande ökning av den planlagda reservens omfattning under det kommande året knappast torde kunna åstadkommas. De färdigplanerade eller nära färdigplanerade företagen synas sålunda under alla förhållanden få en mindre volym än summan av i investeringsreserven ingående företag. Ehuru kostnaderna och anslagsbehovet för

investeringsreserven, i den mån de avgångna företagen ersatts med nya företag, beräknas bliva betydligt större än som motsvarar de å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 upptagna anslagen, torde med hänsyn till planeringsläget anledning icke föreligga att för nästa budgetår föreslå någon höjning av de å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 upptagna anslagen.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Såsom arbetsmarknadsstyrelsen framhållit torde arbetsmarknadsrådet för närvarande icke giva anledning till att ett utformat förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1952/53 nu underställes riksdagen. Kravet på beredskap synes i stället kunna tillgodoses genom en finansfullmakt av det slag, som under innevarande budgetår står till Kungl. Maj:ts förfogande. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle giva anledning därtill, bör på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat upprättas och underställas riksdagen.

Den erforderliga fullmakten synes böra bestämmas till oförändrat belopp av 200 miljoner kronor. Fullmakten bör liksom för innevarande budgetår anknytas till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen.

För den händelse ifrågavarande fullmakt tages i anspråk bör fortfarande gälla, att grunderna för statsbidrag till kommuner och enskilda vid utförande av arbeten tillhörande investeringsreserven kunna jämkas där så erfordras med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kan komma att bedrivas.

Mot vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört i fråga om förutsättningarna för att inom den föreslagna finansfullmaktens ram disponera anslagen å beredskapsstaten — vilket ansluter sig till vad som gäller i fråga om innevarande budgetårs fullmakt — har jag ingen erinran.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1952/53, därest arbetsmarknadsrådet så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 200 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag äro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Stockholm den 1 april 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 70.